

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Paweł Wojciechowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Radosław Jeż

przy udziale sędziego Sądu Okręgowego w Szczecinie Grzegorza Kasickiego -
Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości
po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 13 marca 2024 r.
w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
sprawy dyscyplinarnej E. B. sędzi Sądu Okręgowego w K.
obwinionej o to, że:

1. w dniu 4 stycznia 2022 r. w K., jako funkcjonariusz publiczny, sędzia przewodnicząca składu orzekającego w sprawie o sygnaturze akt [...] ([...]) Sądu Okręgowego w K., przekraczając swoje uprawnienia, wbrew treści art. 42a § 1 i 2 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U z 2020 r. poz. 2072, dalej : Usp), w wydanym postanowieniu o uchyleniu postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 czerwca 2021 r. sygn. akt [...] dokonała oceny zgodności z prawem powołania sędziego referenta tej sprawy sędziego Sądu Okręgowego w K. M. L., zakwestionowała skuteczność powołania i istnienie stosunku służbowego tej sędzi, jako sędziego Sądu Okręgowego w K., po czym zakwestionowała umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej – Krajowej Rady Sądownictwa, a w dalszej kolejności podważyła konstytucyjną prerogatywę Prezydenta RP powoływania sędziów, co w rezultacie, stanowiąc uchybienie godności urzędu, naruszało przepis art. 82 § 1 Usp, określający obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa, a tym samym stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru

sprawiedliwości, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 i 5 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych;

2. w dniu 20 stycznia 2022 r. w K. uchybiła godności urzędu w ten sposób, że skierowanym do Prezesa Sądu Okręgowego w K. piśmie *Wniosek o wyłączenie pani Sędzi A. K.* dokonała oceny zgodności z prawem powołania sędziego Sądu Okręgowego w K. A. K., zakwestionowała skuteczność powołania i istnienie stosunku służbowego tej sędzi, jako sędziego Sądu Okręgowego w K., mającej uprawnienia do przeprowadzania lustracji jej referatu, po czym zakwestionowała umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej – Krajowej Rady Sądownictwa, a w dalszej kolejności podważyła konstytucyjną prerogatywę Prezydenta RP powoływania sędziów, co naruszyło przepis art. 82 § 1 Usp, określający obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa, a tym samym stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 i 5 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych

postanowił:

na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: u.s.p.) postępowanie dyscyplinarne wobec E. B. sędziego - Sądu Okręgowego w K., odnośnie zarzucanego jej czynów umorzyć, a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych SSA Przemysław W. Radzik we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej z dnia 27 czerwca 2023 r., sygn. akt [...], skierowanym do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...], zarzucił obwinionej sędzi Sądu Okręgowego w K. E. B. to, że:

1. w dniu 4 stycznia 2022 r. w K., jako funkcjonariusz publiczny, sędzia przewodnicząca składu orzekającego w sprawie o sygnaturze akt [...] ([...]) Sądu Okręgowego w K., przekraczając swoje uprawnienia, wbrew treści art. 42a § 1 i 2 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U z 2020 r. poz. 2072, dalej: Usp), w wydanym postanowieniu o uchyleniu postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 21 czerwca 2021 r. sygn. akt [...] dokonała oceny zgodności z prawem powołania sędziego referenta tej sprawy sędziego Sądu Okręgowego w K. M. L., zakwestionowała skuteczność powołania i istnienie stosunku służbowego tej sędzi, jako sędziego Sądu Okręgowego w K., po czym zakwestionowała umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej – Krajowej Rady Sądownictwa, a w dalszej kolejności podważyła konstytucyjną prerogatywę Prezydenta RP powoływania sędziów, co w rezultacie, stanowiąc uchybienie godności urzędu, naruszało przepis art. 82 § 1 Usp, określający obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa, a tym samym stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 i 5 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych;
2. w dniu 20 stycznia 2022 r. w K. uchybiła godności urzędu w ten sposób, że skierowanym do Prezesa Sądu Okręgowego w K. piśmie *Wniosek o wyłączenie pani Sędzi A. K.* dokonała oceny zgodności z prawem powołania sędziego Sądu Okręgowego w K. A. K., zakwestionowała skuteczność powołania i istnienie stosunku służbowego tej sędzi, jako sędziego Sądu Okręgowego w K., mającej uprawnienia do przeprowadzania lustracji jej referatu, po czym zakwestionowała umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej – Krajowej Rady Sądownictwa, a w dalszej kolejności podważyła konstytucyjną prerogatywę Prezydenta RP powoływania sędziów, co naruszyło przepis art. 82 § 1 Usp, określający obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa, a tym samym stanowiło

działanie na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 i 5 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: u.s.p.).

W uzasadnieniu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Przemysław W. Radzik podał, że sędzia nie jest uprawniony do kwestionowania stosunku służbowego innego sędziego, czy to sądu powszechnego, czy też Sądu Najwyższego, jak i skuteczności powołania innego sędziego. Sędzia nie może też kwestionować umocowania konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej, zaś zakaz podejmowania tego typu działań wprost wynika z treści przepisów art. 42a § 1 i 2 u.s.p. Dalej podał, że obwiniona sędzia popełniając zarzucone jej przewinienia dyscyplinarne, przekroczyła swoje konstytucyjne i ustawowe uprawnienia, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego, wyrażającego się prawidłowym funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości, dokonując przy tym obrazy ww. przepisów prawa w sposób oczywisty i rażący. Zdaniem Zastępcy Rzecznika obwiniona sędzia uznała arbitralnie, wbrew obowiązującemu porządkowi prawnemu, że sędziowie Sądu Okręgowego w K. M. L. oraz A. K. nie mogą wykonywać przynależnej im władzy orzeczniczej, podważając także ustawowe uprawnienia konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej – Krajowej Rady Sądownictwa, a także prerogatywę Prezydenta RP w zakresie powołania sędziów (wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej – k. 2-4 akt I ZSK 23/23).

Postanowieniem z dnia 29 września 2023 r., sygn. akt [...] Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] stwierdził swą niewłaściwość do rozpoznania niniejszej sprawy i na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Najwyższemu. W uzasadnieniu Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] stwierdził, że zgodnie z art. 110 § 1 pkt 1b u.s.p., między innymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów, o których mowa w art. 107 § 1 pkt 3 u.s.p., w I instancji orzeka Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej i jednego ławnika Sądu Najwyższego i dlatego czyni tak opisane i zakwalifikowane, jak uczynił to Zastępca

Rzecznika, muszą być rozpoznawane w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego (postanowienie – k. 14 akt I ZSK 23/23).

W pisemnych wyjaśnieniach obwiniona E. B. odnosząc się do zarzutu z pkt 1 oświadczyła, iż w całości podtrzymuje stanowisko i ocenę wyrażoną w postanowieniu Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 stycznia 2022 r., sygn. akt [...] ([...]) i jego uzasadnieniu. Zwróciła uwagę, że opisane w zarzucie z pkt 1 zdarzenia, odnoszą się nie do czynów sędziego, ale do czynności procesowych sądu, tj. do ww. postanowienia Sądu Okręgowego w K. Odnosząc się z kolei do treści zarzutu z pkt 2 obwiniona w całości podtrzymała ocenę wyrażoną w treści wniosku o wyłączenie pani sędzi A. K. Zwróciła uwagę, że lustracja nastąpiła w wykonaniu zarządzenia Prezesa Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 stycznia 2022 r., [...]. Wskazała, że stosownie do treści art. 37c § 2a u.s.p., wizytację wydziału sądu okręgowego przeprowadzają sędziowie wizytatorzy zajmujący stanowiska sędziego sądu apelacyjnego lub okręgowego. Osobami spełniającymi wymagania bycia sędzią sądu okręgowego z Wydziału Wizytacyjnego Sądu Okręgowego w K. są sędziowie: M. K., M. K1., P. S., B. S. i W. D. Zdaniem obwinionej wymagań tych nie spełnia pani sędzia A. K., zaś prowadzenie lustracji akt spraw wyłącznie z jej referatu, było sprzeczne z wykładnią literalną, celem i funkcją, powołanego w podstawie prawnej przepisu i miało na celu wyłącznie represję za wydanie ww. postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 stycznia 2022 r. (pisemne wyjaśnienia obwinionej – k. 103-105 akt [...]).

Dekretem Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara z dnia 29 stycznia 2024 r. sędzia Sądu Okręgowego w S. G.K. został powołany na stanowisko Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia m.in. przedmiotowej sprawy (dekret Ministra Sprawiedliwości – k. 50-52 akt I ZSK 23/23).

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2024 r., sygn. akt [...], Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości sędzia Sądu Okręgowego w S. G.K., na podstawie art. 112b § 1 zd. *in fine* i § 3 u.s.p., postanowił wstąpić do toczącego się postępowania dyscyplinarnego (sygn. akt I ZSK 23/23), w której Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych w dniu 7 lutego 2022 r., przedstawił zarzuty obwinionej sędzi. Wstąpienie do postępowania, zgodnie z art.

112b § 1 zd. *in fine* u.s.p., wyłącza innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie (postanowienie z dnia 30 stycznia 2024 r. – k. 49 akt I ZSK 23/23).

W odpowiedzi na decyzję Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 stycznia 2024 r., Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych SSA Przemysław W. Radzik złożył pismo datowane na dzień 12 lutego 2024 r. wraz ze stanowiskiem uprawnionego oskarżyciela publicznego w tej sprawie. W ocenie Zastępcy Rzecznika ww. decyzja Ministra Sprawiedliwości jest bezskuteczna i co najmniej do czasu jej sanowania przez Ministra Sprawiedliwości wyklucza możliwość dopuszczenia przez Sąd Najwyższy do udziału w sprawie sędziego G. K. Zdaniem Zastępcy Rzecznika, powyższe wynika z faktu, że sprawa przeciwko obwinionej sędzi E. B. znajduje się na etapie postępowania jurysdykcyjnego, co oznacza, że nie jest możliwe powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia sprawy, której wyłącznym dysponentem jest Sąd Najwyższy. Z tego też powodu, wobec faktycznej i prawnej niemożności prowadzenia sprawy, Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości nie może wydawać jakichkolwiek rozstrzygnięć w sprawie, której nie prowadzi np. o wstąpienie do postępowania sądowego, gdyż może to uczynić wyłącznie podmiot, który go powołał, to jest Minister Sprawiedliwości. Jego zdaniem, Minister Sprawiedliwości może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej sędziego. Prowadzenie określonej sprawy, kończy się natomiast z chwilą wniesienia do Sądu Dyscyplinarnego przez oskarżyciela publicznego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, bądź z chwilą umorzenia postępowania. Wtedy to bowiem Rzecznik Dyscyplinarny przestaje być „gospodarzem” postępowania dyscyplinarnego. W ocenie Zastępcy Rzecznika, przepisy art. 112b § 1 i 2 u.s.p. w żaden sposób nie odnoszą się do działalności Rzecznika Dyscyplinarnego prowadzonej na etapie postępowania przed sądem dyscyplinarnym, tj. po wniesieniu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej i wobec tego, powołanie SSO G.K., jako Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia sprawy przeciwko obwinionej sędzi E. B. uznać należy za bezskuteczne. Dalej Zastępca Rzecznika podkreślił, że decyzja Ministra Sprawiedliwości o powołaniu sędziego G.K. do prowadzenia sprawy Sądu Najwyższego o sygn. akt I ZSK 23/23 jest

nieskuteczna także z tego powodu, że z jej treści wynika, że Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości zostało ustanowiony do prowadzenia sprawy, w której obwiniona stanęła pod zarzutem popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 i 5 u.s.p., podczas gdy przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie są przedstawione obwinionej sędzi E. B. zarzuty popełnienia dwóch przewinień dyscyplinarnych, co oznacza niemożność ustalenia zakresu umocowania G.K., jako Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości (pismo z dnia 12 lutego 2024 r. – k. 55-57 akt I ZSK 23/23).

W odpowiedzi na pismo Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych SSA Przemysław W. Radzika z dnia 12 lutego 2024 r., Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości Sądu Okręgowego w Szczecinie SSO G.K. wskazał, że instytucje Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości oraz Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego zostały wprowadzone do polskiego systemu prawnego ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (art. 76 § 8 i art. 108), z mocą obowiązującą od 3 kwietnia 2018 r. Z tą chwilą Minister Sprawiedliwości uzyskał uprawnienie do powołania Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości w odniesieniu do spraw dotyczących m.in. sędziów sądów powszechnych (art. 112b u.s.p.). Dalej wskazał, że w odniesieniu do niniejszej sprawy, w akcie powołania, Minister Sprawiedliwości szeroko argumentował potrzebę powołania Rzecznika Dyscyplinarnego *ad hoc*, związaną przede wszystkim z osobą rzecznika prowadzącego dotychczas postępowanie i sformułowania względem niego poważnymi zastrzeżeniami (pismo z dnia 26 lutego 2024 r. – k. 63-66 akt I ZSK 23/23).

Pismem procesowym z dnia 26 lutego 2024 r. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości, na podstawie art. 14 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. oświadczył, że cofa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej z dnia 27 czerwca 2023 r., dot. sędzi E. B., jednocześnie wnosząc o umorzenie postępowania z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela w myśl art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. (oświadczenie z dnia 26 lutego 2024 r. – k. 70-74 akt I ZSK 23/23).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Warunkiem prowadzenia przed sądem dyscyplinarnym postępowania dyscyplinarnego wobec sędziego o przewinienie dyscyplinarne jest istnienie skargi zasadniczej pochodzącej od uprawnionego oskarżyciela (art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., art. 114 u.s.p., art. 117 u.s.p.). W postępowaniu dyscyplinarnym funkcję takiego żądania pełni wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej (art. 114 § 8 u.s.p.) Wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wyznacza ramy orzekania przez sąd dyscyplinarny co do konkretnego czynu (czynów) objętego tym postępowaniem. Wszczęcie postępowania przez sąd dyscyplinarny bez wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej jest niedopuszczalne, zaś w razie wszczęcia podlega ono umorzeniu na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p.

Z kolei w myśl art. 14 § 2 k.p.k., który to przepis ma, z mocy art. 128 u.s.p., zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów, oskarżyciel publiczny może cofnąć akt oskarżenia do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. W toku przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji cofnięcie aktu oskarżenia jest dopuszczalne jedynie za zgodą oskarżonego. Ponowne wniesienie aktu oskarżenia przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn jest niedopuszczalne. Cofnięcie aktu oskarżenia oznacza brak skargi uprawnionego oskarżyciela, co powoduje wystąpienie przeszkody procesowej, o jakiej mowa w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., i w konsekwencji umorzenie postępowania.

W realiach niniejszej sprawy, G.K. – sędzia Sądu Okręgowego w S. powołany przez Ministra Sprawiedliwości na Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia niniejszej sprawy dyscyplinarnej, skutecznie cofnął wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych z dnia 27 czerwca 2023 r., sygn. akt [...], o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, w którym zarzucono E. B. - sędziemu Sądu Okręgowego w K., popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 i pkt 5 u.s.p.

W tym stanie rzeczy, postępowanie należało umorzyć z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., która wyklucza kontynuowanie procedowania w przedmiocie wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej sędzi Sądu Okręgowego w K. E. B.

obwinionej o dwa przewinienia dyscyplinarne z art. 107 § 1 pkt 3 i 5 u.s.p. O kosztach postępowania dyscyplinarnego orzeczono na podstawie art. 133 u.s.p.

Jedynie na marginesie, Sąd Najwyższy odnosząc się do niektórych twierdzeń Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych zawartych w piśmie z dnia 12 lutego 2024 r. (k. 55-57), zauważa, że zgodnie z treścią art. 112b § 1 u.s.p., Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może być powołany do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej sędziego. Z kolei, w myśl art. 112b § 3 u.s.p., Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości może wszcząć postępowanie albo wstąpić do toczącego się postępowania, przy czym ustawa, wskazując na toczące się postępowanie, nie wyłącza postępowania przed sądem dyscyplinarnym. Natomiast art. 112b § 5 u.s.p. wskazuje, że funkcja rzecznika ad hoc wygasa m.in. z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne, w tym orzeczenia wydanego przez sąd dyscyplinarny.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]